

Dekanen kommenterar utvärderingen

Högskoleverkets kritik korrekt men oproportionerlig • Flera förbättringar redan gjorda

Högskoleverkets granskning av juristutbildningar har diskuterats flitigt på Juridiska fakulteten.

Juristexamen får bedömningen "mycket hög kvalitet" för ett av åtta examensmål, bedömningen "hög kvalitet" för fem examensmål och kritik avseende två examensmål. Högskoleverkets samlade bedömning för utbildningen är "bristande kvalitet".

Jonas Ebbesson, dekan för Juridiska fakulteten, kommenterar granskningen.

Var det väntat att ni skulle få ett så dåligt omdöme för utbildningen?

– Nej, det var i högsta grad oväntat. Vi ger en juristutbildning som i stora delar är mycket bra, med kompetenta lärare. Självklart finns det brister och saker vi kan göra bättre. Högskoleverkets kritik avser förhållanden som i allt väsentligt inte längre gäller. HSV lägger stor vikt vid examensarbetena och där hade vi redan tidigare, helt oberoende av HSV:s granskning, uppmärksammat att kvalitetskontrollen behövde förbättras. Därför genomförde vi hösten 2011 den största förändringen någonsin för examensarbetena. Tyvärr avser HSV:s granskning enbart uppsatser skrivna hösten 2010 och våren 2011, det vill säga före förändringen. Samtliga uppsatser som examineras sedan hösten 2011 omfattas av de nya reglerna, och jag menar att vi väl möter den kritik HSV har och att vi idag på ett mycket bättre sätt kan försäkra kvaliteten i examensarbetena. Men jag är förvånad även med avseende på hur det såg ut innan vi genomförde reformen. Trots de brister vi hade, tycker jag inte att de stod i proportion till HSV:s samlade omdöme. Det utesluter inte att vi fortfarande har brister som måste åtgärdas och vi gör nu en ordentlig intern granskning av hela utbildningen i ljuset av HSV:s kritik.

Tycker du att HSV:s utvärderingar är ett bra mått för hur bra en utbildning är?

– Jag tycker att det är utmärkt att vi blir granskade, och att metoder utvecklas för att granska våra utbildningar. Jag tycker också att

det finns flera bra inslag i HSV:s granskning. Däremot är jag kritisk till att HSV på basis av huvudsakligen en granskning av 24 uppsatser drar så långtgående slutsatser som att ge betyget "bristande kvalitet" till en hel utbildning på 4,5 år. Det står inte alls i proportion till kritiken i sak. Dessutom är jag väldigt kritisk till hur HSV kommunicerar sin kritik och slutsatser. Slutsatserna presenterades närmast som konsumentinformation, inte som vägledning och styrning för lärosätena. Vi tar HSV:s kritik beträffande examensarbetena på allvar, och jag instämmer i den kritiken. Däremot bör inte en tillsynsmyndighet dra så långtgående slutsatser på så begränsat material och presentera dem på det sätt HSV gjorde. Så där ser jag brister i Högskoleverkets granskning och granskningsmetod.

Dessutom är det mycket som inte framgår av HSV:s bedömning. Syftet med granskningen var att se om studenter kunde få examen med bristfälliga examensarbeten, och där har vi som sagt haft hål i nätet; hål som vi nu täppt till. Däremot framgår det inte av HSV:s granskning att vi har det kanske bredaste utbudet av fördjupningskurser i landet och ett nära samarbete med arbetsmarknaden. HSV ger oss högsta betyg för att vi har så stor inblandning av höggradigt forskningsaktiva lärare i undervisningen. Samtidigt har vi unika möjligheter, som vi flitigt utnyttjar, att som ett universitet i Stockholm tillföra externa lärare med förankring i arbetslivet, såväl inom den offentliga sektorn som den privata.

HSV ska granska utbildningen igen om ett år. Om inga förbättringar har gjorts till dess kan SU förlora sitt examenstillstånd. Vad säger du om det?

– Jag är inte orolig för det. Verkligen inte. Som jag svarade, vi har redan genomfört flera åtgärder för att säkra kvaliteten i examensarbetena och under utbildningen. Vi kommer också att noga gå igenom vår utbildning, så att vi redan inom ett par månader ser att vi på alla punkter har hög och rentav mycket hög kvalitet. Vi kommer att redovisa detta noggrant för HSV.

Jonas Ebbesson, dekan för Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet.

Juristutbildningen är SU:s populäraste utbildning. Vad tror du kommer hända nu efter de senaste omdömena?

– Den första veckan efter HSV:s rapport var det svårt att säga. Jag vet så klart inte nu heller vilka effekterna blir, men mitt intryck är att studenterna tar kritiken med ro. Vi har inte blivit överösta med frågor från oroliga studenter. Vi kommer att göra vad vi kan för att visa framför allt våra studenter, men också samhället i övrigt, att vi ger en fullgod, modern och spännande utbildning av hög kvalitet, som studenterna skall känna sig nöjda och stolta med. Vi vet att de studenter som läser juristprogrammet i Stockholm är mycket uppskattade på arbetsmarknaden.

Vad kommer att hända nu vid Juridicum? Kommer ni att ändra något i kursplanerna

– Ja, det räknar jag med. Även om vi redan genomfört och just nu genomför flera förändringar för att höja kvalitetskontrollen och förbättra utbildningen, ska vi ta tillfället i akt, med HSV:s kritik, och verkligen göra en kollektiv insats. Redan några dagar efter HSV:s rapport hade en arbetsgrupp tillsatts för att skyndsamt analysera rapporten och se vad i vår utbildning som kan göras bättre.

Studenter frågade ut ledningen

Torsdagen den 19 september hölls ett öppet informationsmöte för studenterna med anledning av HSV:s utvärdering av juristprogrammet vid Stockholms universitet. Dekanus Jonas Ebbesson förklarade bakgrunden till HSV:s bedömning, Juridicums inställning och hur Juridicum kommer att jobba vidare för att åtgärda de problem som HSV har pekat på (se nyhetsbrevets förstasida). Med på mötet förutom Jonas Ebbesson var Peter Melz, prefekt, Marie Sandström, ordförande i utbildningsutskottet, Johan Schelin, studierektor för grundutbildningen samt Viktoria Pettersson, administrativ studie-rektor för grundutbildningen.

En av frågorna handlade om HSV:s utvärdering. Frågeställaren ville veta hur HSV motiverar att bedömningen har gjorts nästan enkom

på examensarbeten och på ett så litet urval. Marie Sandström förklarade att HSV har arbetat utifrån utvärderingskriterier fastställda av utbildningsdepartementet. Utformningen av utvärderingen har dock ifrågasatts. Nyligen förklarade ENQA, den europeiska samarbetsorganisationen för kvalitetssäkring av högre utbildning, att HSV inte uppfyller kriterierna för medlemskap i organisationen.

En av studenterna ville veta varför examinatorerna hade släppt igenom så många uppsatser som uppenbarligen inte borde ha godkänts och undrade om det kunde bero på för hög arbetsbelastning. Peter Melz svarade att hög arbetsbelastning kan vara en del av förklaringen och tillade att lärarna har fått mer tid för handledning och examination. Som en del av reformen av

examensarbetena har också rollen som handledare och examinator skilts åt. Marie Sandström räknade med att nyordningen väsentligt minskar risken för att en enskild lärare drabbas av hög arbetsbelastning.

Enligt Johan Schelin fanns tidigare en risk att handledaren blev allt för involverad i uppsatsen vilket kunde påverka objektiviteten när han eller hon gick in i rollen som examinator. Genom att rollerna har skilts åt kommer betygsinflationen minska menade han, vilket i sin tur höjer kvaliteten på uppsatserna eftersom det höjer ambitionsnivån bland studenterna. I den senaste statistiken sedan reformen infördes är det drygt 70 procent av studenterna som har fått AB.

Att prenumerera på Juridicums nyhetsbrev är gratis. Skicka din postadress till staffan.westerlund@juridicum.su.se så får du nästa nyhetsbrev i din brevlåda.

Fyra röster om HSV:s utvärdering

Bästa specialkurserna finns i Stockholm • Tydligare forskningsförankring efterlyses

Hrafn Steiner, ordförande i Juridiska föreningen och studentrepresentant i Utbildningsutskottet

Hur reagerade du när du såg HSV:s utvärdering?

– Eftersom jag sitter i Utbildningsutskottet hade jag tagit del av Juridicums interna utvärdering av utbildningen. I den framkom skarp kritik mot uppsatshandlingen. Det kom därför inte som någon överraskning att HSV gjorde en snarlik bedömning. Däremot förvånade det mig att HSV gav juristprogrammet underkänt; uppsatserna reflekterar inte kvaliteten på hela utbildningen. Om en utbildning underkänns betyder det för mig att de som examineras från den inte kommer att kunna sköta sina uppgifter i arbetslivet och det stämmer inte på juristerna från Stockholms universitet. Tvärtom är vi väldigt populära på arbetsmarknaden. Som ordförande för Juridiska föreningen märker jag det bland annat genom att vi ständigt blir kontaktade av byråer och andra arbetsgivare som vill ha olika former av samarbeten med oss.

Hur kommer Juridiska föreningen att jobba med HSV:s utvärdering?

– Formellt sett har inte Juridiska föreningen till uppgift att verka studiebevakande. Men vi har många engagerade medlemmar. I den egenskapen kan vi vara ett kommunicerande kärn mellan Juridicum och studenterna. Vi vet hur det snackas studenter emellan.

Och vad säger studenterna?

– Studenterna är inte oroliga för sin framtid utan mest irriterade över HSV:s slutsatser. Visst finns det brister i utbildningen, ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Men hittills har jag inte hört någon säga: "Äntligen kommer sanningen fram! Jag borde ha valt att plugga juridik någon annanstans."

Vad är det då som kan bli bättre?

– Vi måste få en förståelse för det juridiska systemet, inte bara när det fungerar, utan också när det inte fungerar. Vi studenter kan den materiella rätten. Vi kan söka i rättskällorna och tillämpa dem på välkända juridiska problem, men vi har inte verktygen att analysera ett nytt problem där det saknas praxis. Jag efterlyser en vision om vilken sorts jurister utbildningen ska resultera i. Jag menar att, oavsett om vi blir affärsjurister eller humanjurister, så ska vi alla ha

med oss en ingående förståelse för vad som är rättssäkert. Den sortens kunskap ger oss modet att ifrågasätta lagstiftning utifrån grundläggande rättsprinciper. En del av bristerna i uppsatserna tror jag kan förklaras med bristerna i dessa avseenden. Vi är en institution med många framstående forskare. Det måste framgå tydligare i undervisningen.

Anne Ramberg, generalsekreterare i Advokatsamfundet och styrelseledamot i Stockholms universitet

Vilken är din bild av juristutbildningen vid Stockholms universitet?

– Utbildningen har ett gott rykte och den är mycket populär. Resultatet av HSV:s utvärdering gör mig därför väldigt förvånad. Skulle den vara ett uttryck för hur det ser ut i verkligheten är det allvarligt. Men utifrån vad jag har fått veta, att den baseras på ett starkt begränsat antal examensuppsatser, tvivlar jag på att resultatet är signifikativt för en hel utbildning.

Du ger själv en föreläsning för Stockholmsstudenterna om etik och MR-frågor. Stockholms universitet har fått kritik av HSV för brister på den punkten. Vad anser du om det?

– Jag vill understryka att jag inte har läst de uppsatser som ligger till grund för HSV:s bedömning. Därför kan jag inte uttala mig om kvaliteten på dem. Men på de föreläsningar jag håller i ämnet brukar studenterna vara mycket engagerade. Visst kan det bli bättre. Vi i Advokatsamfundet anser att domarperspektivet i allt för hög utsträckning dominerar juristutbildningen och det gäller inte bara utbildningen i Stockholm. Vi har länge efterlyst en fördjupad diskussion om advokatens roll i rättsstaten, en sådan diskussion anknyter till etik- och MR-frågor.

Något annat som skulle kunna förbättras i juristutbildningen vid Stockholms universitet?

– Studenternas språkbehandling har försämrats under åren. Det är allvarligt eftersom språket är juristens viktigaste redskap. Inte heller detta är en svaghet som endast gäller för Stockholmsstudenterna, det gäller dagens juriststudenter generellt. Samtidigt vill jag framhålla den positiva utvecklingen att undervisningen vid samtliga lärosäten har blivit mindre katederbetonad och mer analytiskt inriktad än på min tid.

André Andersson, Partner, Mannheimer Swartling och arbetsmarknadsrepresentant i Utbildningsutskottet

Vilken är din bild av juristutbildningen vid Stockholms universitet?

– Det är något olika inriktning på utbildningarna, men studenternas prestationer vid de stora lärosätena är likvärdiga. Utbildningen i Stockholm sticker ut genom att den har de bästa specialkurserna i landet. Därför är det extra roligt att Stockholmsstudenterna får välja ytterligare en specialkurs i och med reformen av utbildningen.

Tycker du att HSV:s utvärdering är ett bra mått på kvaliteten hos en utbildning?

– Det är svårt för mig att säga i min roll. Möjligen kan jag ställa mig frågande till om den uppsats studenterna skriver på sin sista termin verkligen ska väga så tungt när man bedömer en hel utbildning. Med detta sagt, visst är uppsatserna viktiga. Personligen avråder jag från att skriva uppsats med praktik. Det resulterar lätt i en för grund uppsats och jag tror att en del av de brister som HSV påvisar i uppsatserna kan hänföras till detta. Allt för mycket tid går åt till praktiken på uppsatsens bekostnad. Om man ska behålla uppsats med praktik bör praktiken ha en direkt koppling till ämnet; den ska inte vara en ursäkt för att skriva en halv uppsats. Såvida inte studenten gör en akademisk karriär kan examensarbetet vara enda gången han eller hon ägnar sig åt ett omfattande fördjupande arbete. Som arbetsgivare värdesätter jag jurister som kan jobba i större projekt och som kan producera ett högstående arbete. De praktiska färdigheterna tillägnar man sig under yrkeskarriären.

Blev du förvånad över HSV:s kritik mot uppsatserna?

– Inte direkt. Som ledamot i utbildningsutskottet vid juridiska fakulteten i Stockholm har jag god insikt i utbildningen. Vi började diskutera bristerna i uppsatshandlingen långt innan HSV presenterade sin utvärdering. Det pågår ett fortlöpande arbete för att förbättra kvaliteten på uppsatserna. Bland annat får studenterna numer mer handledning.

Förutom uppsatshandlingen, finns det något mer Stockholm kan göra för att förbättra utbildningen?

– Förbättringar har redan införts i och med reformen av juristprogrammet. En av dessa förbättringar är att juristprogrammet har blivit mer internationaliserat, bland annat genom att Europadimensionen genomsyrar hela utbildningen.

Lisa Boman, ordförande i Juridiska linjerådet och studentrepresentant i Utbildningsutskottet

Hur reagerade du när du såg HSV:s utvärdering?

– Jag blev förvånad och kunde inte förstå hur det totala omdömet kunde bli underkänt när vi fick betyget "Mycket hög" på ett av kriterierna, "Hög" på fem, och "Bristande" på två. Efter hand insåg jag hur stor vikt de har lagt vid examensuppsatserna, men det känns oproportionerligt att uppsatserna ska ha en så avgörande betydelse för bedömningen av hela utbildningen.

Vad kan man göra för att förbättra utbildningen?

– Jag går för närvarande på termin 5 och hittills är det bara småsaker jag har tänkt på. Helheten har varit bra. Jag tycker att de förändringar som har skett i och med utbildningsreformen som börjar gälla från och med i höst verkar vara ett steg i rätt riktning. Det är bra att reformen till vissa delar kommer att implementeras även för oss som studerar enligt den gamla studieordningen.

Hur kommer Linjerådet att arbeta med HSV:s utvärdering?

– Vi kommer att ha studentrepresentanter i den arbetsgrupp som har tillsatts av juridiska institutionens utbildningsutskott med anledning av utvärderingen. Vi tar därför gärna emot åsikter och förslag från studenterna. Juridiska Linjerådet kan kontaktas på linjeradet@juridicum.se eller på telefonnummer 08-16 17 76. Det går också bra att besöka oss tisdagar 12.00-12.45 i rum C 477.